

De Zwarte Veroveraars

Met de ontdekking en verovering van Amerika waaierte de bevolking van Spanje uit naar het nieuwe continent. Katholiek geworden Spanjaarden, Joden en Moren* -al dan niet als vrij mens- monsterden aan op de schepen, die naar “Indië” zouden gaan. De Spanjaarden wisten dat het verre oosten al eeuwen werd bevaren door de Arabieren. Daarom zond men in 1492 om de eerste contacten te leggen Luis de Torres uit, een bekeerde Jood die vloeiend Arabisch sprak.

De indianen in Amerika vonden de Moren, net zoals de blanke bebaarde rondogige Spanjaarden, heel exotisch. Een van deze gelatiniseerde Moren, zo genoemd omdat ze op het Iberische Schiereiland vloeiend Spaans en Portugees leerden spreken en ze bij hun doop een Latijnse naam hadden gekregen, werd de hoogste gerechtsdienaar op de Westindische kolonie Hispaniola**. Een andere Moor, die zich ontpopte als een talen- en communicatiewonder, werd in de Verenigde Staten dag en nacht omringd door de eerste groupies in de geschiedenis. De benoeming van de vrijgemaakte Guinese slaaf Francisco de Arobe tot gouverneur van Esmeraldas voorkwam het uitroepen van een Zambo***-republiek in Ecuador .

Pedro Alonso Niño was een mulat uit het Spaanse stadje Moguer, die door koning Ferdinand in 1492 als stuurman werd benoemd op een van de schepen van Christoffel Columbus. Wegens zijn donkere huidskleur en zijn krullende haar werd hij dikwijls door niet

* Het woord “Moor” stond vroeger voor: “Iemand van donkere/zwarte huidskleur, van oorsprong afkomstig uit Marokko of Mauritanië. Het woord “Neger” wordt langzamerhand actueel vanaf 1441 als de Portugezen Afrikaanse slaven beginnen te ronselen uit Niger en landen ten zuiden van de Sahara.

** Hispaniola: Een verlatijnde naam voor “Klein Spanje”, de naam die Christoffel Columbus gaf aan het eiland dat nu gevormd wordt door de Dominicaanse Republiek en Haïti.

*** Zambo: Afstammeling van een Neger als vader en een indiaanse moeder.

Andalusische Spanjaarden voor een Moor aangezien. Net zoals de stuurman van de twee andere schepen had hij zijn stuurmansexamen afgelegd in de “Casa de Contratación”, de staatsinstantie die alle zaken voor Indië in Sevilla beheerde. Als stuurman was hij verantwoordelijk voor de veiligheid van het schip, het uitzetten van de juiste route en voor het veilig binnenlopen in de havens.

De eerste gouverneur van Hispaniola, Nicolás de Ovando, beschikte in 1502 over zwarte kolonisten die hem hielpen bij de bouw van de eerste Spaanse vestiging in de nieuwe wereld.

Dankzij het heldhaftige optreden van de Moor Diego Méndez kon Christoffel Columbus op zijn vierde en laatste reis naar Spanje terugkeren. De zeevaarder had op 25 juni 1503 twee lekkende schepen afgemeerd in de baai van Santa Anna op het eiland Jamaica. Diego Méndez, de persoonlijke slaaf en vertrouwensman van Columbus, kreeg van zijn baas een brief mee voor de gouverneur van Hispaniola, waarin hij toestemming vroeg om een schip te kopen. Méndez kocht samen met de kapitein van een van de zinkende schepen een kano van een lokaal stamhoofd en voer hiermee naar Hispaniola. Gouverneur Nicolás de Ovando, die Columbus slechtgezind was, liet na het lezen van de brief beide ondergeschikten van de admiraal voor zeven maanden in de gevangenis zetten. Toen de gouverneur beiden eindelijk vrij liet was er geen schip op het eiland beschikbaar. Intussen moest Columbus een muiterij op Jamaica in de kiem smoren. Pas op 29 juni 1504 lukte het de kapitein en Diego Méndez om met een karveel de manschappen op Jamaica te bereiken. Na proviand ingeslagen te hebben zette het schip koers naar Spanje waar het op 7 november 1504 aankwam.

De Moor Diego Méndez stond er goed op bij de katholieke koning Ferdinand. Hij werd in 1508 door de Spaanse vorst in Fuente de Cantos, Badajoz, wegens zijn verdiensten jegens het vaderland tot ridder geslagen. Een jaar later ging hij als secretaris en schatbewaarder van Diego Columbus, de zoon van Christoffel, naar Hispaniola, waar

hij spoedig een stuk land en tachtig indianen tot zijn beschikking kreeg. Méndez, die de familie Columbus een warm hart toedroeg, trouwde in 1517 met de Spaanse Francisca de Ribera waarbij hij twee kinderen kreeg. In het jaar van zijn huwelijk reisde hij naar het hof van keizer Karel V in Vlaanderen waar hij zaken voor de familie Columbus regelde. In 1522 ging de droom van Diego Méndez in vervulling: hij werd door gouverneur Diego Columbus benoemd tot de hoogste gerechtsdienaar van de Spaanse kolonie Hispaniola.

Vasco Nunez de Balboa had dertig Afrikaanse slaven bij zich toen hij in 1513 de Stille Oceaan ontdekte. Zij bouwden onder zijn leiding het eerste schip dat in deze nieuwe zee zou varen. Nunez de Balboa liet zich altijd vergezellen door zijn persoonlijke slaaf Nuflo de Olano. Pedrarias, die als gouverneur van Castillo del Oro in 1514 de eerste Spaanse kolonie op het Amerikaanse vasteland in Panama stichtte, had een aantal Afrikanen bij zich.

De meest beroemde zwarte man in de gelederen van de veroveraar van Mexico, Hernán Cortés, was Juan Garrido, een vrije Afrikaner. Eerder nam hij deel aan de expeditie van de ontdekkingsreiziger Juan Ponce de León in Puerto Rico en in Florida. Op Mexicaanse inheemse schilderijen van de zestiende eeuw wordt Garrido altijd afgebeeld als een van de Spaanse gezaghebbers: zonder militaire wapenuitrusting. Juan Garrido was de eerste man uit de oude wereld op het noordelijk halfrond van Amerika die met succes Europese granen zoals tarwe verbouwde op zijn landgoed in Coyocán, México.

De ontdekkingsreiziger Pedro De Heredia had een groot aantal Afrikaanse slaven bij zich toen hij Cartagena de Indias in 1533 stichtte.

Deze stad, waarvan heden ten dage de meerderheid van de bevolking zwart is, groeide uit tot de schatkamer van Zuid-Amerika: in Cartagena de Indias, werden de edele metalen opgeslagen tot deze met schepen naar Spanje werden vervoerd.

Francisco Pizarro veroverde Peru met ruim vijftig Afrikaanse slaven, waaronder achttien vrouwen. Gínes, een vrije zwarte matroos, werd door Pizarro in 1526 in de noord-Peruaanse stad Túmbez achtergelaten om als toekomstige gids alles te weten te komen van het inca-rijk en om de taal te leren. De status van slaaf van Juan Valiente verhinderde niet dat hij onder Pizarro werd aangesteld als commandant. Hij voerde met succes van 1540 tot 1546 de Spanjaarden aan in een aantal veldslagen tegen de Araucanen in Chili.

Zijn verdiensten werden beloond met een landgoed dat lag in Providencia, de huidige residentiële wijk van Santiago. Vanuit deze vesting hield Juan Valiente enkele indiaanse dorpen onder controle. Ook in Argentinië waren Afrikanen aanwezig bij de eerste contacten tussen de Spanjaarden en de bewoners van Buenos Aires. Onder de eerste Argentijnse cowboys in de pampa waren zwarten, die evenals hun Spaanse broeders “gauchos” werden.

De meest beroemde onder de zwarte ontdekkers en veroveraars van Amerika was Estévanico, “Steeffe”, een vrolijke en goedlachse Moor uit Marokko. Omstreeks 1503 werd hij geboren in het stadje Azemour aan de westkust. Op tienjarige leeftijd werd hij door Portugese slavenhandelaren gevangen. Tijdens de grote droogte van 1520-1521 is Estévanico, die vergeleken met de Europeanen lang was, verkocht aan Spanjaarden waar hij uiteindelijk terecht kwam in handen van de officier Andrés Dorantes de Carranza uit het plaatsje Bejar de Castañar. De militair monsterde als commandant infanterie in 1527 samen met zijn slaaf “Steeffe” aan op een van de schepen, die de onbekende gebieden van Florida zouden gaan veroveren.

Het zat “Steeffe” en zijn meester Andrés Dorantes niet mee: op 17 juni 1527 vertrokken zij uit San Lucar de Barameda met de expeditie van Pánfilo de Narváez, de nieuwe gouverneur van het nog bloot te leggen Florida. De vloot bestond uit vijf schepen met zeshonderd man en honderd paarden en ander vee. De tocht over de Atlantische Oceaan werd een ramp: op de overladen schepen was nauwelijks

ruimte. Paarden, runderen, schapen, varkens en geiten zorgden voor slechte hygiënische toestanden. Het voedsel was schaars en slecht. Nauwelijks aangekomen op de West-Indische kolonie Hispaniola deserteerden van pure ellende ruim honderdveertig man.

In het Caribische gebied werd de vloot getroffen door windhozen en orkanen waardoor men naar Cuba moest uitwijken. Pas in april 1528 zetten ruim driehonderd man en de tweeënveertig paarden, die de reis hadden overleefd, voet aan wal in de Baai van Tampa op de westkust van Florida. Vriendelijke indianen uit een naburig dorpje brachten de rondogen, die met hun “drijvende woningen” waren aangekomen, verse vis uit hun netten. In een van de visnetten vond Pánfilo de Narváez een klompje goud, dat de harten van de expeditieleden vol verwachting deed kloppen.

De nieuwe gouverneur besloot dat hij met driehonderd man in het binnenland op zoek zou gaan naar Cibola*: een van de zeven legendarische steden, waarvan de bewoners in gouden paleizen zouden wonen. De rest van de bemanning zou met de schepen noordwest varen naar een veilige haven. Alvar Nunez Cabeza de Vaca, de door de koning Ferdinand benoemde kassier van de expeditie, was tegen de opsplitsing van de groep maar hij moest de orders van zijn baas Pánfilo de Narváez opvolgen. “Steeffje” en zijn baas Andrés Dorantes, die inmiddels dik bevriend waren geraakt, verbaasden zich over de wreedheid van de gouverneur. Pánfilo de Narváez hakte bijvoorbeeld de neus af van Hirrahigua, hoofd van het kamp Ucita, behorend tot de Timucua-indianen, toen deze vertelde dat er in Florida helemaal geen goudmijnen waren.

Na drie maanden zwerven, vechten tegen vijandige indianen, ziekten en honger zonder ook maar iets van goud, zilver of parels te hebben

* Cibola: Legende uit het islamitische Iberische Schiereiland van de achtste eeuw. Door de komst van de Islam zouden zeven bisschoppen met leden van hun congregaties vanuit Lisabon zijn vertrokken naar een land in het westen waar zij op “Antila” zeven steden van goud stichtten.